

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Strategia Edukacji Ekologicznej

Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

na lata 2013 - 2016

z perspektywą do 2020 roku

Warszawa, wrzesień 2013

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Tło i uwarunkowania dla Strategii Edukacji Ekologicznej	5
2.1. Analiza sytuacji wyjściowej.....	5
2.2. Spójność Strategii Edukacji Ekologicznej z dokumentami strategicznymi	6
2.3. Efekty realizacji działań Edukacji Ekologicznej w latach 2009-2012	9
2.4. Analiza SWOT w dziedzinie Edukacji Ekologicznej	11
2.5. Rekomendacje wynikające z realizacji działań w obszarze edukacji ekologicznej i analizy SWOT	15
3. Cel i priorytety Strategii Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW.....	17
3.1. Cel.....	17
3.2. Priorytety.....	18
4. Organizacja systemu wdrażania Strategii Edukacji Ekologicznej	22
4.1. Linia demarkacyjna i komplementarność działań NFOŚiGW oraz wfośigw	22
5. Monitoring i ewaluacja	24
6. Aktualizacja	25

Słowniczek

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WFOŚiGW – wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

KE – Komisja Europejska

UE – Unia Europejska

POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

NMF – Norweski Mechanizm Finansowy

MF EOG - Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Wspólna Strategia – Wspólna Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020

Strategia działania NFOŚiGW - Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020

1. Wstęp

„Strategia Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku” (zwana dalej Strategią Edukacji Ekologicznej) jest jedną ze strategii cząstkowych wskazanych w „Strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.” (zwanej dalej Strategią działania NFOŚiGW).

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dla zrównoważonego rozwoju kraju niezbędne są nie tylko inwestycje w nowoczesne, proekologiczne technologie i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, ale również wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa. Powoduje to, że edukacja ekologiczna, gwarantując przekazywanie aktualnej wiedzy i treści, musi być stale dostosowywana do zmieniającego się otoczenia oraz zapotrzebowania na uzupełnianie wiedzy i rozwój kompetencji, w zależności od obszarów tematycznych z wykorzystaniem narzędzi prowadzenia działań. Działania edukacyjne prowadzone w sposób uporządkowany i systematyczny mogą w istotny, pozytywny sposób wpłynąć na rozwój gospodarczy z poszanowaniem konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju¹. Skuteczność i efektywność działań w tym zakresie wymaga zaangażowania oraz wzajemnej koordynacji i współpracy zarówno instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jak również otoczenia biznesu i środowiska akademickiego.

Strategia Edukacji Ekologicznej, wychodząc naprzeciw ww. tezie stanowi kierunkowy dokument w zakresie działań i inicjatyw podejmowanych przez NFOŚiGW w obszarze związanym z kreowaniem nowoczesnych form edukacji ekologicznej, wyborem najlepszych i najbardziej efektywnych ścieżek dotarcia do społeczeństwa i wywarcia pozytywnego wpływu na jego zachowania oraz utrwalanie tych zachowań. Strategia Edukacji Ekologicznej koncentruje się na wyznaczeniu kierunku, wskazując cel główny i 3 priorytety. Jednocześnie jest na tyle elastyczna, by nie ograniczać możliwości, pomysłowości i kreatywności wnioskodawców i beneficjentów w opracowywaniu oraz wdrażaniu coraz lepszych i bardziej efektywnych projektów.

Strategia Edukacji Ekologicznej jest skorelowana ze Strategią Komunikacji NFOŚiGW i realizuje jej cel poprzez ukierunkowanie na dialog ze społeczeństwem oraz instytucjami, do których adresowana jest oferta Narodowego Funduszu.

¹ art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej: Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

2. Tło i uwarunkowania dla Strategii Edukacji Ekologicznej

2.1. Analiza sytuacji wyjściowej

Zanieczyszczenie środowiska w Polsce wynika nie tylko z problemów infrastrukturalnych, ale również z niewystarczającej świadomości ekologicznej oraz nieekologicznych zachowań Polaków, co pokazują wyniki *Badań świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski*² realizowanych przez Ministerstwo Środowiska. Z badań wynika, że większość (56%) mieszkańców Polski w codziennym życiu nie zastanawia się nad tym, czy ich działalność ma wpływ na środowisko, a 88% badanych nie bierze udziału w kampaniach proekologicznych.

Polacy za największy problem środowiskowy uważają kwestię odpadów, równocześnie wskazując na brak informacji i infrastruktury jako podstawowe przyczyny niewłaściwego postępowania z odpadami (np. braku segregowania). Niewystarczająca jest świadomość w zakresie zmian klimatu i ochrony atmosfery. Tylko 42% Polaków uważa, że powinno się obecnie zredukować emisję gazów cieplarnianych. Pomimo to, liczba osób świadomie podejmujących próby oszczędzania energii w gospodarstwach domowych wzrasta (30% respondentów przykręca kaloryfery, 53% stosuje energooszczędne źródła światła, 41% kupuje energooszczędne urządzenia AGD/RTV, 25% unika trybu czuwania w urządzeniach AGD/RTV), nadal świadomość ekologiczna Polaków w tym obszarze wymaga działań edukacyjnych. Bez zmiany obecnych, niezrównoważonych wzorców konsumpcji nie ma możliwości istotnej poprawy stanu środowiska. Wiele do zrobienia jest w zakresie uświadczenia społeczeństwu powiązania między stanem różnorodności biologicznej a życiem człowieka. Większość respondentów dostrzega wpływ utraty różnorodności biologicznej na życie człowieka, jednak w znacznej mierze jest to wpływ nieświadomy (*utrata różnorodności biologicznej ma wpływ na życie człowieka, ale nie odczuwam tego osobiście*). Również w zakresie codziennych wyborów konsumenckich i ich wpływu na stan środowiska naturalnego i jego zasobów, świadomość społeczna jest ograniczona. 60% badanych nie zwraca uwagi na oznaczenia ekologiczne, a 40% rzadko unika produktów jednorazowych lub nietrwałych.

Kreowanie ekologicznych zachowań Polaków skutkuje obniżeniem negatywnego wpływu człowieka na środowisko, a co się z tym wiąże, zmniejszeniem nakładów na usuwanie zagrożeń i zanieczyszczeń dla środowiska. Promowanie zachowań ekologicznych spełnia przesłanki tzw. działania u źródła, tj. zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko, a nie tylko likwidowania już istniejących problemów. Aby zmieniać zachowania Polaków na

²

http://www.mos.gov.pl/artukul/4770_badania_swiadomosci/18296_badanie_swiadomosci_ekologicznej.html

bardziej ekologiczne, nie wystarczy stosowanie zakazów i kar, dużo bardziej skuteczne podejście opiera się na informowaniu i edukowaniu społeczeństwa o wpływie codziennych zachowań na stan środowiska. Konieczność prowadzenia edukacji ekologicznej wynika również z polskich i europejskich dokumentów strategicznych.

NFOŚiGW, jako główne ogniwo systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce, realizuje działania na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, określone w strategiach i programach, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84 poz. 712, z późn. zm.), w szczególności w Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”. Ponadto zadania podejmowane przez NFOŚiGW określają: ustawa „Prawo Ochrony Środowiska” „Strategia działania NFOŚiGW 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.” oraz „Wspólna Strategia działania NFOŚiGW i wfośiGW 2013-2016 z perspektywą do 2020 r.” (zwana dalej Wspólną Strategią) oraz powinności wobec wnioskodawców, beneficjentów i partnerów społeczno-gospodarczych.

Jako instytucja sektora finansów publicznych, uczestniczy w finansowaniu projektów ze środków krajowych i zagranicznych: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ), Instrumentu Finansowego LIFE+, tzw. funduszy norweskich - Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w ramach współpracy dwustronnej. Jednym z zadań NFOŚiGW jest wsparcie finansowe szeroko rozumianej edukacji ekologicznej, której znaczenie zostało opisane powyżej. Chcąc realizować to zadanie w sposób systemowy, efektywny i skuteczny, biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia oraz kierując się najlepszymi praktykami w zarządzaniu jednostkami sektora finansów publicznych, przewidziano w Strategii działania NFOŚiGW konieczność opracowania Strategii Edukacji Ekologicznej.

2.2. Spójność Strategii Edukacji Ekologicznej z dokumentami strategicznymi

Konieczność prowadzenia działań z zakresu edukacji ekologicznej wynika z polskich i europejskich aktów prawnych oraz dokumentów strategicznych, w szczególności Strategia Edukacji Ekologicznej realizuje cele i zadania określone w następujących dokumentach:

1. Akty prawne:

- a) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2009, nr 84, poz. 712z późn. zm.);
- b) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.);
- c) Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j.Dz.U. z 2012 poz. 391 z późn. zm.);
- d) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużyciu sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1495 z późn. zm.);
- e) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2013 poz. 627)

- f) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2004, nr 256 poz. 2572 z późn. zm.);
- g) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2012 poz. 977);
- h) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131);
- i) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej (Dz.U. Nr 207 poz. 1232);
- j) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253 poz. 1520);
- k) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 listopada 2011 r. w sprawie wzorcowych efektów kształcenia (Dz. U. Nr 253 Poz. 1521);
- l) ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78 poz. 483, z późn.zm.);
- m) Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej (Dz.U. 2011 nr 234 poz. 1386);

2. Dokumenty strategiczne polskie i europejskie:

- a) Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Komunikat Komisji Europejskiej z 3 marca 2010 r.;
- b) Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia Strategii Europa 2020;
- c) Plan działań na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów;
- d) Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko 2020 – projekt;
- e) Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Europejska Komisja Gospodarcza Organizacji Narodów Zjednoczonych – przyjęta na spotkaniu wysokiego szczebla ministrów ds. Środowiska i Edukacji w Wilnie w dniach 17-18.03.2005 r.;;
- f) Unijna Strategia Ochrony Różnorodności Biologicznej na okres do 2020 r. – Komunikat Komisji Europejskiej z dnia 3.06.2011 r.;
- g) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 - projekt,
- h) Porozumienia zawarte dnia 26 maja 2011 r. w Warszawie pomiędzy Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Ministerstwem Edukacji Narodowej, a Grupą Zagranica w sprawie wspierania rozwoju edukacji globalnej w Polsce;
- i) Strategia zmian wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad trwałego, zrównoważonego rozwoju (Wydawca: Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Dokument rządowy przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 października 2003 r.);

- j) Wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2012-2015 (Dokument wydany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 20 marca 2012 r.);
- k) Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (Dokument przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki, przyjęty przez Radę Ministrów dnia 16 sierpnia 2011 r.);
- l) Projekt Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 (Dokument przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki);
- m) Uchwała nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki Dynamiczna Polska 2020 (M. P. 2013, nr 73)
- n) uchwała nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” (M.P. 2013, poz. 378);
- o) uchwała nr 163 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020” (M.P. 2012, poz. 839).

Strategia Edukacji Ekologicznej, jako jedna ze strategii cząstkowych, stanowi element realizacji Strategii działania NFOŚiGW. Należy podkreślić, iż Strategia Edukacji Ekologicznej jest w pewnym sensie uzupełnieniem i uszczegółowieniem Strategii działania NFOŚiGW. Jednocześnie cel, priorytety, perspektywy i zadania Strategii działania NFOŚiGW mają bezpośrednie przełożenie na realizację Strategii Edukacji Ekologicznej. Jej umiejscowienie w systemie dokumentów strategicznych NFOŚiGW obrazuje poniższy schemat.

Rys. 1. Umiejscowienie Strategii Edukacji Ekologicznej w systemie dokumentów strategicznych NFOŚiGW

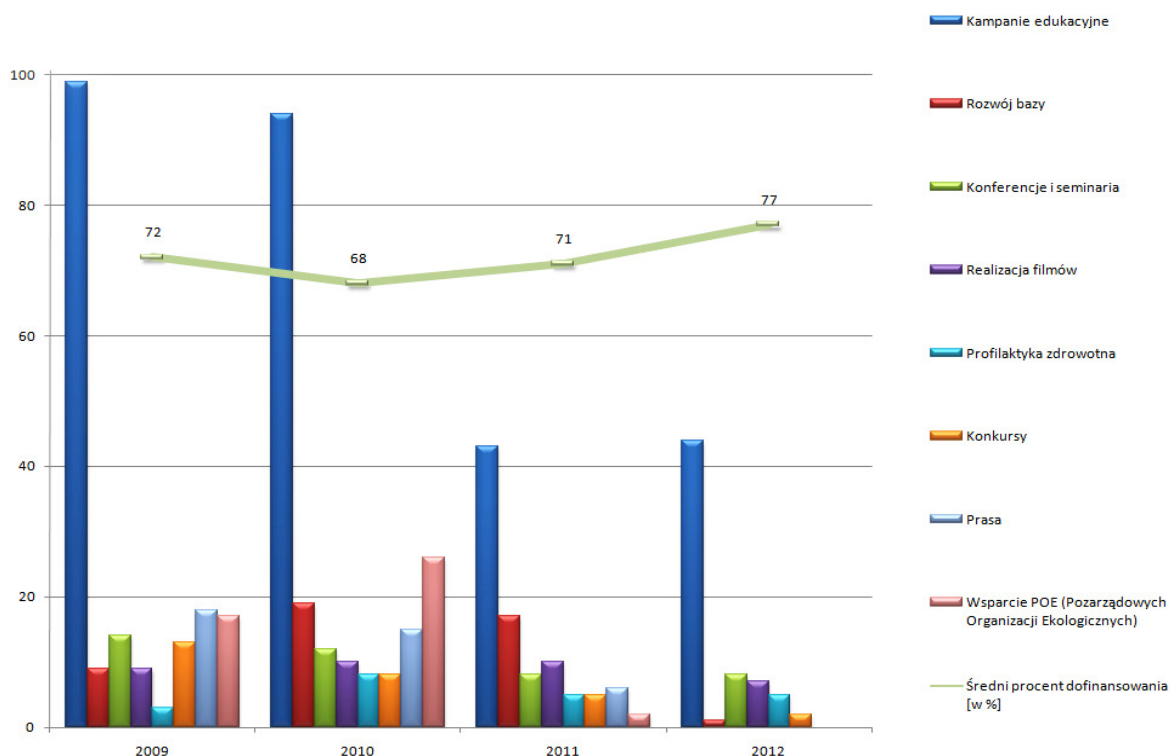
2.3. Efekty realizacji działań Edukacji ekologicznej w latach 2009-2012

Od 2010 r. finansowanie edukacji ekologicznej odbywa się w oparciu o Program Priorytetowy „Edukacja Ekologiczna”, w zdecydowanej większości w ramach ogłaszanych konkursów. Tematy konkursów, zatwierdzone przez Zarząd NFOŚiGW, związane są z realizacją zasad zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa w zakresie:

- gospodarki odpadami komunalnymi
- ochrony atmosfery i klimatu
- różnorodności biologicznej lub gospodarowania na obszarach objętych formami ochrony przyrody
- ochrony środowiska w procesie gospodarowania zasobami
- profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży
- ochrony wód i gospodarki wodnej

Tematyka konkursów każdorazowo jest szeroko konsultowana, a jej zakres merytoryczny wynika z bieżących potrzeb w odniesieniu do sytuacji gospodarczej kraju, kreowania polityki oraz postaw społeczeństwa. Obserwacje wskazują, że w ramach dofinansowanych projektów dominują kampanie edukacyjno – informacyjne, głównie z uwagi na zasięg i różnorodność metod edukacyjnych stosowanych podczas kampanii.

W latach 2009-2012 zrealizowano przy udziale środków NFOŚiGW szereg projektów i działań, których podsumowanie obrazują poniższe tabele i wykresy.

Wykres 1. Rodzaje i liczba realizowanych umów ze środków własnych NFOŚiGW z uwzględnieniem poziomu dofinansowania (lata 2009-2012)

Ponadto, działania edukacyjne mogą być również finansowane ze środków zagranicznych.

Wnioskodawcy mają możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach Instrumentu Finansowego LIFE+. Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne, z czego działania edukacyjne (projekty informacyjne, kampanie na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz umożliwienie wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk) realizowane są w ramach komponentu III LIFE+ „Informacja i Komunikacja”. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uzupełnia krajowy wkład dla projektów LIFE+.

Innymi źródłami finansowania edukacji ekologicznej ze środków zagranicznych są instrumenty Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Wnioskodawcy od 2013 r. mają możliwość aplikowania o środki w ramach trzech programów operacyjnych:

- PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”
- PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”
- PL04 „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”

Informacje na temat umów z zakresu edukacji ekologicznej, finansowanych ze środków własnych NFOSiGW, LIFE+ oraz MF EOG i NMF, zawartych w latach 2009-2012 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 1. Dane dotyczące umów zawartych w latach 2009-2012

Rok	Liczba umów zawartych	Koszt całkowity przedsięwzięć w umowach zawartych (w zł)	Kwota dotacji umów zawartych (w zł)	Średni procent dofinansowania	Efekty (liczba osób biorących udział w działaniach)
Środki krajowe					
2009	182	59 695 000 zł	42 734 000 zł	72%	5 500 000
2010	192	73 247 000 zł	49 579 000 zł	68%	6 000 000
2011	96	56 740 000 zł	40 512 000 zł	71%	6 000 000
2012	67	55 431 000 zł	42 799 000 zł	77%	6 600 000
Suma/wartość średnia	537	245 113 000 zł	175 624 000 zł	72%	24 100 000
Instrument Finansowy LIFE+					
2009	1	8 347 000 zł	3 756 480 zł	45%	umowy w trakcie realizacji
2010	2	13 515 068 zł	5 790 838 zł	43%	
2011	3	19 630 147 zł	8 707 324 zł	45%	
2012	3	18 474 760 zł	8 285 576 zł	45%	
Suma/wartość średnia	9	59 966 975 zł	26 540 218 zł	45%	
Instrumenty finansowe MF EOG i NMF					

2009	17	48 673 919 zł	38 298 615 zł	83	122 054
2010	2	4 872 669 zł	4 139 030 zł	85	330
2011	0	0	0	0	0
2012	0	0	0	0	0
Suma/ wartość średnia	19	53 546 588 zł	42 437 645 zł	84%	122 384
Suma/ wartość średnia	565	358 626 563 zł	244 601 863 zł	67%	24 222 384

*Kwota w złotych przeliczona z euro na podstawie Tabeli kursów średnich walut obcych NBP z dnia 06.09.2013 r.

W ramach finansowania ze środków własnych NFOŚiGW wartość roczna udzielonego dofinansowania w omawianym okresie utrzymywała się na relatywnie stałym poziomie, przy jednoczesnym spadku liczby umów i utrzymanej średniej intensywności dofinansowania (w %). Zmiana ta wynika z koncentracji na finansowaniu dużych, ogólnopolskich projektów, z przewagą kampanii informacyjno-promocyjnych.

Koszt całkowity przedsięwzięć oraz kwota dotacji umów zawartych w ramach finansowania ze środków Instrumentu Finansowego LIFE+ wzrosła w latach 2011-2012. Średnia intensywność dofinansowania pozostała na zbliżonym poziomie. Zwiększenie kwoty całkowitej i kwoty dotacji związane jest ze wzrostem liczby zawartych umów. Większa liczba zawieranych umów wynikała ze zwiększenia liczby wniosków, zakwalifikowanych ich do dofinansowania przez Komisję Europejską.

Zmniejszenie kwoty dotacji udzielonych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w roku 2010 było konsekwencją spadku liczby zawartych umów z beneficjentami. W kolejnych latach (2011-2012) nie podejmowano zobowiązań, w związku z zakończeniem okresu programowania 2004-2009. Średni procent dofinansowania pozostał na podobnym poziomie.

2.4. Analiza SWOT w dziedzinie Edukacji ekologicznej

W Strategii Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW, jako uniwersalne narzędzie analizy strategicznej, zastosowano analizę SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), zbudowaną na macierzy mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń (z podziałem na czynniki wewnętrzne i zewnętrzne).

Do analizy SWOT w dziedzinie Edukacji ekologicznej wykorzystano, m.in.:

- dotychczasowe doświadczenia NFOŚiGW i efekty realizacji programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”,
- wyniki i wnioski z indywidualnych konsultacji, spotkań i szkoleń dla Wnioskodawców i Beneficjentów (w tym Forum „Ekologia – Edukacja – Ekoinnowacje”),

- wyniki badania satysfakcji beneficjentów NFOŚiGW,
- analizę dyskusji prowadzonych na forum dyskusyjnym „Ekologia – Edukacja – Ekoinnowacje”,
- analizę ankiet towarzyszących szkoleniom, organizowanych przez NFOŚiGW,
- raport sfinansowany ze środków NFOŚiGW na zlecenie Ministerstwa Środowiska dotyczący edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Mocne strony

Edukacji ekologicznej w NFOŚiGW (atut, przewaga, zaleta)

Słabe strony

Edukacji ekologicznej w NFOŚiGW (słabość, bariera, wada)

Wszystkie fakty, które mają pozytywny wpływ na realizację celów. Możliwe do twórczego kształtowania i zarządzania	Wszystkie fakty, które mają negatywny wpływ na realizację celów. Możliwe do twórczego kształtowania i zarządzania
Ważne miejsce w Strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r. (zagadnienie horyzontalne w 4 priorytetach)	W związku z wysokimi alokacjami konkursów w ramach edukacji ekologicznej, duża liczba projektów, dość rozdrobnionych, realizowanych w jednym czasie i niejednokrotnie miejscu, skierowanych do tej samej grupy docelowej.
Bogata baza wiedzy i prawie ćwierć wieku doświadczeń, dobrych praktyk kilka tysięcy prowadzonych projektów przez zaangażowany zespół.	Niewystarczające powiązanie działań inwestycyjnych z działaniami edukacyjnymi.
Zapoczątkowany proces szerokich konsultacji i badań rynkowych przy konstruowaniu programów priorytetowych w niektórych obszarach (m.in. za pomocą Forum „Energia – Efekt – Środowisko”, Forum „Edukacja – Ekologia – Ekoinnowacje”, Forum „Dobre praktyki w gospodarce odpadami”).	Określanie tematyki konkursów zbyt zawężająco – brak holistycznego podejścia, fragmentacja projektów.
Otwartość na wprowadzanie innowacji w instytucji (m.in. dobre praktyki NF, CSR - „społeczna odpowiedzialność biznesu”, nagrody).	Brak jednej bazy danych wszystkich projektów i interwencji edukacyjnych, w tym wydawnictw edukacyjnych.
Pozytywna ocena jakości pracy NFOŚiGW przez beneficjentów (badania satysfakcji 2010 i 2011).	Rozproszenie w ramach struktury organizacyjnej NFOŚiGW realizacji i wdrażania projektów edukacyjnych (powiązanie ze źródłem finansowania).
Wypracowany, sprawny, stabilny i czytelny system dystrybucji środków.	Edukacja ekologiczna z uwagi na stosunkowo niskie, w relacji do projektów inwestycyjnych, kwoty projektów traktowana mniej priorytetowo (w obliczu realizacji planu finansowego, wypłat itp.).

Bogactwo i różnorodność oferty dofinansowanych działań, dostosowanych do potrzeb beneficjentów.	Brak oceny skuteczności efektów dofinansowanych projektów (w tym metodyki mierzenia) i ich wpływu na wzrost świadomości, zmianę postaw i zachowań.
Podjęcie „proklienckie” i otwartość wobec wnioskodawców i beneficjentów – spotkania, telefony, konsultacje, szkolenia.	Niejednolite kryteria wyboru projektów w zależności od źródła finansowania.
Zaangażowany, doświadczony zespół o wysokich kompetencjach i dużym doświadczeniu.	Brak jasno określonej linii demarkacyjnej w ramach systemu finansowania ochrony środowiska (pomiędzy NFOŚiGW i wfośigw).
Stosowanie nowoczesnych, dostępnych narzędzi komunikacyjnych (Internet).	Brak wspólnych działań i ich synchronizacji w obszarze edukacji ekologicznej w zakresie systemu finansowania ochrony środowiska.
Zaangażowanie ekspertów z różnych dziedzin (współpraca w ramach NFOŚiGW)	Zbyt późno rozpoczęta współpraca z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie działań edukacyjnych.
Wypracowana współpraca z organizacjami pozarządowymi.	
Znajomość zapotrzebowania na działania edukacyjne w nowych obszarach związanych z działaniami inwestycyjnymi, elastyczność, możliwość szybkiego reagowania na pojawiające się szanse i wyzwania.	
Wieloletnie doświadczenie w ramach długoterminowych projektów międzynarodowych.	

Szanse

realizacji zadań/celów
Edukacji ekologicznej w NFOŚiGW

Zagrożenia

realizacji zadań/celów
Edukacji ekologicznej w NFOŚiGW

Wszystkie fakty, które mają (mogą mieć) pozytywny wpływ na realizację celów (ograniczona możliwość ingerencji i kształtowania)	Wszystkie fakty, które mają (mogą mieć) negatywny wpływ na realizację celów (ograniczona możliwość ingerencji i kształtowania)
Nowa podstawa programowa w edukacji szkolnej (samodzielne dochodzenie do wiedzy) sprzyja projektom ekologicznym, w tym organizacji zajęć terenowych, wsparciu ośrodków edukacyjnych.	Niedostateczna pula środków finansowych – brak stabilności finansowania (zmniejszające się wpływy z opłat i kar, ograniczenia budżetowe, przesuwanie środków na priorytetowe inwestycje m.in. dotyczące przeciwdziałania powodziom).
Rozwój mediów i nowych kanałów komunikacji, bezpośrednia komunikacja do odbiorcy oraz rosnąca liczba osób korzystających z Internetu oraz zasięg Internetu w Polsce.	Zapotrzebowanie na środki przekraczające ich dostępność, generujące niezadowolenie Wnioskodawców.
Rosnąca baza wyników badań świadomości ekologicznej społeczeństwa pozwala na lepsze dostosowanie działań do potrzeb.	Niska świadomość ekologiczna wśród społeczeństwa, decydentów i podmiotów gospodarczych.
Wzrost zainteresowania ofertą NFOŚiGW – integrowanie projektów po likwidacji powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska.	Kryzys ekonomiczny ograniczający skłonność do realizacji projektów miękkich, nie generujących natychmiastowych i mierzalnych korzyści, lecz mających efekty rozproszone i długofalowe.
Wzrastająca aktywność społeczeństwa obywatelskiego (zaangażowanie w organizacje społeczne, wolontariat).	Kształtowanie postawy konsumpcyjnego stylu życia przez media, reklamy, rynek.
Możliwości finansowania ze środków zagranicznych (m.in. projekty miękkie w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020, NMF i LIFE+).	Szum informacyjny, rosnąca ilość wiadomości i reklam, z którymi ma kontakt codziennie przeciętny mieszkaniec Polski - przesylenie społeczeństwa tematyką „ekologiczną”.
Rozbudowana i prężnie działająca sieć ośrodków oferujących atrakcyjne formy edukacji ekologicznej i udostępniających informacje o środowisku.	Słabe zainteresowanie mediów tematami związanymi z ochroną środowiska (z wyjątkiem katastrof), mała liczba dziennikarzy posiadających rzetelną wiedzę z tej dziedziny.
„Moda” na zachowania proekologiczne i zaangażowanie w kampanie społeczne.	Zbyt duże, nierealistyczne i nadmiernie rozbudzone oczekiwania wobec NFOŚiGW, jako źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć.
Aktywność i zaangażowanie oraz twórcze pomysły w obszarze edukacji ekologicznej, m.in. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych.	Spadek prestiżu i zaufania społecznego do działań prowadzonych przez instytucje i media.

Rozbudowany system kształcenia kadr ochrony środowiska na poziomie szkolnictwa wyższego.	Ryzyko niesprawiedliwej krytyki działań NFOŚiGW przez media.
Przejsie na tzw. „zieloną gospodarkę”.	Spadające czytelnictwo fachowej, poruszającej tematykę ekologii prasy.
Budowanie relacji i współpraca z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie działań edukacyjnych.	Brak wystarczającego poziomu współpracy pomiędzy sektorem prywatnym, publicznym i światem nauki w celu koordynacji i wzajemnego uzupełniania prowadzonych działań.

2.5.Rekomendacje wynikające z realizacji działań w obszarze edukacji ekologicznej i analizy SWOT

Dla zniwelowania słabych stron wskazanych w analizie SWOT, chcąc wykorzystać szanse i wyzwania, jakie stoją przed NFOŚiGW, Strategia Edukacji Ekologicznej określa cel, wskazuje priorytety i zadania do realizacji. W celu możliwości prowadzenia monitoringu i w dalszej perspektywie – ewaluacji wdrażania Strategii Edukacji Ekologicznej, określono wskaźniki pomiaru na poziomie zadań.

Rekomendacje wynikające z analizy SWOT wskazują na:

I. Horyzontalne znaczenie edukacji ekologicznej

Edukację ekologiczną należy rozumieć szeroko, tzn. oprócz funkcji edukacyjnej winna ona stanowić element informacyjny i promocyjny w ramach projektów inwestycyjnych, nie powinna jednocześnie ograniczać swej roli do podnoszenia świadomości społecznej w odniesieniu wyłącznie do problemów środowiskowych, występujących w konkretnych obszarach (ochrona wód, gospodarka wodna, ochrona powierzchni ziemi, ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, ochrona klimatu i atmosfery), ale również w odniesieniu do szeroko rozumianej polityki gospodarczej. Edukacja ekologiczna powinna służyć „zazielnianiu gospodarki”, kształtując świadomość i kreując dalsze działania polityków, decydentów i przedsiębiorców, ale także podkreślając rolę społeczeństwa w działaniach edukacyjnych.

II. Wysoka jakość dofinansowanych projektów

Skuteczne, nowoczesne programy edukacyjne są koniecznym uzupełnieniem działań legislacyjnych i infrastrukturalnych podejmowanych na rzecz zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Są istotnym elementem kreowania polityk i zmian społeczno-gospodarczych w poszczególnych obszarach.

Osiągnięcie trwałego wzrostu świadomości oraz postaw i zachowań mieszkańców Polski jest możliwe wyłącznie poprzez realizację nowoczesnych i skutecznych projektów edukacyjnych. Wysoka jakość dofinansowanych projektów jest kluczowa dla osiągnięcia celów

Strategii Edukacji Ekologicznej. Dla tak postawionego problemu akcent powinien być położony na:

- **jasno sformułowane cele projektów**

Projekty edukacyjne dobrze rozwiązują te problemy ekologiczne, których źródłem jest brak wiedzy lub nieodpowiednie postawy lub zachowania. Cele projektów edukacyjnych powinny być formułowane na podstawie danych dotyczących stanu wiedzy lub badań świadomości ekologicznej, postaw i zachowań grupy celowej w danym obszarze.

- **określone grupy celowe projektów**

Istotne jest stworzenie odpowiedniego komunikatu dla precyzyjnie określonych grup docelowych (na podstawie badań i analizy potrzeb społecznych). W związku z tym należy najpierw sprecyzować grupę docelową działań edukacyjnych, a następnie dostosować odpowiednie formy i narzędzia dla prowadzonych działań.

Ważne jest kierowanie działań edukacyjnych zarówno w ramach edukacji formalnej, do dzieci i młodzieży, jak również do osób, które ukończyły już edukację szkolną, poprzez edukację nieformalną, skierowaną do konsumentów, rodzin, grup interesariuszy mających największy wpływ na środowisko ze szczególnym uwzględnieniem decydentów, przedsiębiorców, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, itd.

- **nowoczesne formy przekazu, dopasowane do grup celowych projektów**

Projekty powinny być realizowane poprzez nowoczesne formy przekazu, dobrze dopasowane do motywacji i współczesnych sposobów pozyskiwania wiedzy. Potrzeby i postrzeganie świata przez społeczeństwo szybko się zmieniają, dlatego należy podejmować działania innowacyjne, interaktywne, kreatywne i niestandardowe, które są zauważalne i zakorzeniają się w pamięci, co wpływa na zmianę postaw społecznych.

- **szeroki zasięg realizowanych projektów**

Sposobem rozszerzania zasięgu działań edukacyjnych jest dofinansowanie projektów realizowanych za pomocą masowych środków przekazu. Media są jedynym narzędziem dotarcia do dużej liczby obywateli w skali ogólnopolskiej z komunikatami/informacjami, które dotyczą wszystkich mieszkańców Polski, rozwiązują problemy ogólnopolskie. Z badań świadomości ekologicznej mieszkańców Polski wynika, iż dla 77% ankietowanych głównym źródłem informacji o środowisku jest telewizja, tak więc należy traktować to medium jako skuteczne narzędzie podniesienia społecznej świadomości ekologicznej. Rośnie też liczba osób korzystających z Internetu – ponad 60% respondentów regularnie korzysta z Internetu, dlatego też istotnego znaczenia nabierają kampanie prowadzone w sieci.

- **efekt synergii w projektach edukacyjnych**

Realizacja projektów edukacyjnych powinna zapewniać efekt synergii, m.in. poprzez współpracę i tworzenie nowych kanałów komunikacji na różnych szczeblach współpracy (np. wspólne projekty organizacji pozarządowych i biznesu oraz administracji).

- **projekty edukacyjne jako ważny element przedsięwzięć inwestycyjnych**

Działania komunikacyjno – edukacyjne powinny stanowić uzupełnienie działań o charakterze infrastrukturalnym. Powiązanie działań infrastrukturalnych z działaniami edukacyjnymi umożliwi przekonanie o słuszności wybranego kierunku i pozwoli na osiągnięcie społecznej akceptacji dla prowadzonych inwestycji.

III. Doskonalenie procesu wyboru projektów, udzielania dofinansowania i rozliczania projektów.

Aby zapewnić wysoką jakość dofinansowanych projektów przekładającą się na ich skuteczność konieczna jest analiza i na jej podstawie doskonalenie:

- planowania ilości środków dla realizacji celu, w oparciu o zapotrzebowanie i możliwości finansowe NFOŚiGW,
- procesów związanych z oceną projektów, udzielaniem dofinansowania oraz sposobem ich rozliczania,
- komunikacji z wnioskodawcami i beneficjentami,
- unowocześnianie oferty NFOŚiGW,
- kryteriów i sposobu wyboru dofinansowanych projektów celem wyboru najskuteczniej wpływających na określone w projektach grupy celowe.

co będzie realizowane w ramach Strategii działania NFOŚiGW dla wszystkich obszarów finansowania, pod kątem ich efektywności i skuteczności w 4 perspektywach: Finanse, Beneficjenci, Procesy wewnętrzne, Innowacje, wyzwania, rozwój.

Strategia Edukacji Ekologicznej musi uwzględniać także przygotowanie NFOŚiGW do prowadzenia działań w dziedzinie edukacji ekologicznej wynikających z nowej perspektywy Unii Europejskiej (2014-2020).

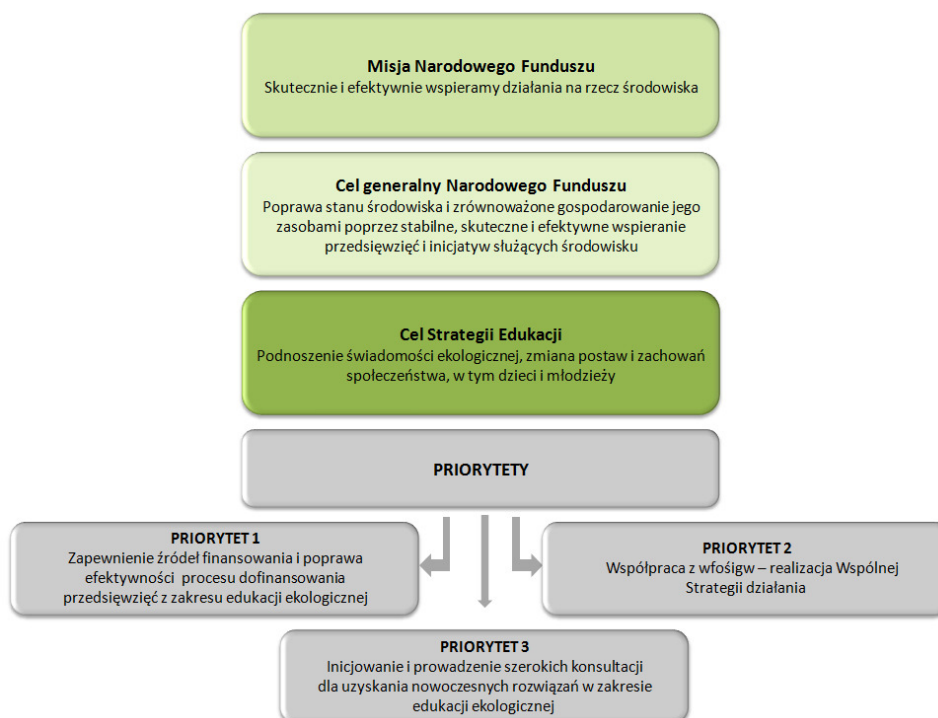
3. Cel i priorytety Strategii Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW

3.1.Cel

Przeprowadzona diagnoza stanu obecnego oraz efekty działań podjętych w latach 2009-2012 w zakresie edukacji ekologicznej, wyniki analizy SWOT, wraz z rekomendacjami,

a także wymagania określone w aktach prawnych i dokumentach strategicznych, pozwolą na zidentyfikowanie celu Strategii Edukacji Ekologicznej.

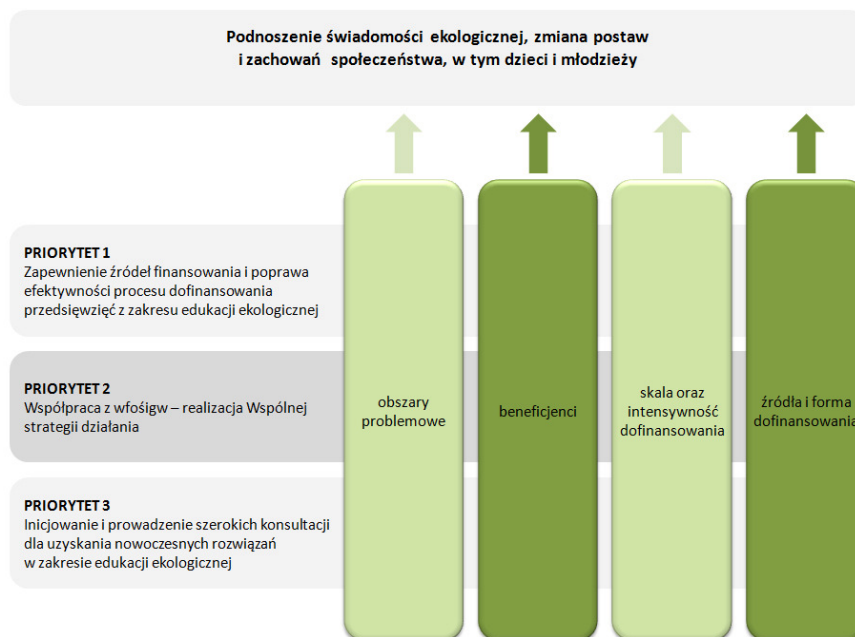
Podnoszenie świadomości ekologicznej, zmiana postaw i zachowań społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży

Rys. 2. Cele i priorytety Strategii Edukacji Ekologicznej

3.2. Priorytety

Strategia Edukacji Ekologicznej zakłada realizację trzech priorytetów. Każdy z nich przyczynia się w indywidualny sposób do osiągnięcia celu. Nie można priorytetów traktować rozdzielnie, muszą one być realizowane równolegle w całym okresie realizacji Strategii.

Rys. 3. Sposób realizacji celu głównego Strategii Edukacji Ekologicznej poprzez priorytety

Priorytet 1

Zapewnienie źródeł finansowania i poprawa efektywności procesu dofinansowania przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej

Priorytet obejmuje:

- wdrażanie przez NFOŚiGW projektów krajowych i regionalnych (jako działania informacyjno-promocyjne związane z inwestycjami) w ramach komponentu edukacja ekologiczna ze środków własnych, POIiŚ perspektywy finansowej na lata 2014-2020, LIFE+, NMF,
- zapewnienie współfinansowania przez NFOŚiGW projektów dofinansowanych ze środków zagranicznych, realizowanych na poziomie NFOŚiGW,
- pozyskiwanie dodatkowych, zewnętrznych środków (m.in. w ramach umów bilateralnych, inicjatyw KE) na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, organizowanie i prowadzenie kampanii edukacyjnych.

Dążąc do jak najbardziej efektywnego systemu naboru wniosków, ich oceny i w konsekwencji realizacji, należy podejmować działania zmierzające do określenia i stosowania jednolitych procedur (m.in. kryteriów wyboru projektów, rozliczeń) dla przedsięwzięć edukacji ekologicznej finansowanych z różnych źródeł. Stanowi to odniesienie do Strategii działania NFOŚiGW, gdzie w ramach Perspektywy Finansowej realizowane będą przedsięwzięcia w zakresie usprawnienia procesów udzielania dofinansowania i rozliczania wydatków. Wdrażanie Strategii NFOŚiGW pozwoli na uproszczenie i ułatwienie

beneficjentom składania wniosków o dofinansowanie, określenie nowej koncepcji regulaminu konkursów, a także wpłynie pozytywnie na poprawę komunikacji z beneficjentami.

W celu budowy systemowego podejścia do edukacji ekologicznej utworzony zostanie tzw. „Action Plan” dla działań edukacyjnych podejmowanych na poziomie Ministerstwa Środowiska, NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy. Umożliwi to prowadzenie działań komplementarnych, a zarazem dostosowanych do potrzeb poszczególnych odbiorców. Jednocześnie dużego znaczenia nabiera określenie jednolitych kryteriów oraz sposobu oceny projektów. Ścisłe wyznaczone kryteria oraz metodyka weryfikacji projektów będą selekcjonować wyłącznie projekty posiadające precyzyjne, mierzalne cele, grupy docelowe i właściwie dobrane narzędzia realizacji. W sposób realny wpłynie to pozytywnie na przyspieszenie udzielenia dofinansowania. Jednocześnie ograniczy ryzyko udzielania dofinansowania dla projektów o różnej wartości merytorycznej, w zależności od źródła ich finansowania. Dodatkowo umożliwi prowadzenie bardzo skutecznej ewaluacji, pokazującej systemowe podejście do działań edukacyjnych finansowanych i realizowanych przez NFOŚiGW. Istotne jest wyjście od celu projektów, a nie dostosowywanie projektów do zasad udzielania dofinansowania i szczegółowych kryteriów wyboru.

PRIORYTET 2

Współpraca z wfośigw – realizacja Wspólnej strategii działania

Priorytet obejmie realizację zapisów Wspólnej strategii działania. Dotyczyć będzie współpracy NFOŚiGW i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na m.in. dwóch płaszczyznach – celów i działań oraz płaszczyźnie finansowej.

Działania realizowane ramach Priorytetu 2 to przede wszystkim:

- stała współpraca zespołów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (wymiana doświadczeń, dobrych i złych praktyk, wypracowanie najlepszych rozwiązań dla systemu finansowania ochrony środowiska),
- wymiana informacji i współpraca w zakresie informacji i edukacji ekologicznej,
- udostępnianie środków poszczególnym wfośigw na realizację celów edukacji ekologicznej, biorąc pod uwagę celowość, efektywność przedsięwzięć oraz możliwości finansowe NFOŚiGW,
- wymiana doświadczeń i tworzenie bazy wiedzy w zakresie najbardziej efektywnych i transparentnych procedur konkursowych, sposobów i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie projektów, baz ekspertów oceniających wnioski pod względem merytorycznym,
- dbałość o transparentne zasady, kryteria i proces podejmowania decyzji,
- wymiana doświadczeń w zakresie doskonalenia procesu wyboru dofinansowanych projektów.

PRIORYTET 3

Inicjowanie i prowadzenie szerokich konsultacji dla uzyskania nowoczesnych rozwiązań w zakresie edukacji ekologicznej

Priorytet przewiduje kontynuację i rozwój Forum „Ekologia-Edukacja-Ekoinnowacje” (3xE), a także budowanie w ramach NFOŚiGW centrum kompetencji w zakresie edukacji ekologicznej.

Podjęmowane działania:

- stały dialog z partnerami społeczno-gospodarczymi służący rozwojowi szeroko rozumianej edukacji ekologicznej (m.in. konsultacje zamierzeń NFOŚiGW, wypracowanie nowoczesnego podejścia do edukacji ekologicznej, stanowiącego kompromis, nastawiony na realizację celu generalnego strategii, z poszanowaniem stanowisk różnych interesariuszy),
- NFOŚiGW jako centrum kompetencji: tworzenie bazy wyników dofinansowanych projektów w celu ich ponownego wykorzystania w działaniach edukacyjnych, bazy dobrych praktyk,
- włączenie beneficjentów w opracowanie dokumentów strategicznych oraz analizę procedur dofinansowania projektów na rzecz zapewnienia wysokiej jakości obsługi beneficjenta,
- badanie poziomu satysfakcji beneficjentów.

Strategia Edukacji Ekologicznej przyczyni się do wzrostu efektywności systemu edukacji ekologicznej poprzez:

- promowanie wysokiej jakości w projektach edukacyjnych, prezentowanie dobrych praktyk, nowoczesnych form przekazu, narzędzi informacyjno edukacyjnych, kanałów komunikacji społecznej itp.,
- stworzenie trwałego, spójnego, komplementarnego, transparentnego systemu finansowania, zarówno ze źródeł krajowych i zagranicznych, na poziomie ogólnopolskim, jak i lokalnym czy regionalnym,
- budowanie kapitału społecznego w oparciu o inicjatywy proekologiczne, wspieranie aktywizacji społecznej, w tym grup wykluczonych,
- stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować i inspirować rozwój edukacji ekologicznej w systemie finansowania opartym o środki krajowe i zagraniczne, w perspektywie beneficjentów, partnerów, kluczowych obszarów problemowych,
- zidentyfikowanie i zarysowanie obszarów problemowych dotyczących edukacji ekologicznej w Polsce.

4. Organizacja systemu wdrażania Strategii Edukacji Ekologicznej

4.1. Linia demarkacyjna i komplementarność działań NFOŚiGW oraz wfośigw

Działania z zakresu edukacji ekologicznej powinny być prowadzone komplementarnie na różnych poziomach odpowiedzialności. Istotne jest takie prowadzenie działań z poziomu krajowego (w ramach działań Ministerstwa Środowiska i NFOŚiGW) i regionalnego (wfośigw), aby odpowiadały one potrzebom określonych grup odbiorców. Powinny być one skorelowane między sobą i stanowić uzupełnienie, a nie konkurować między sobą. NFOŚiGW wraz z 16 wfośigw tworzy system finansowania ochrony środowiska w Polsce. Misja oraz cel generalny dla ww. instytucji opisane są we „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020”. Edukacja ekologiczna, stanowiąca istotny element działalności ww. instytucji, została wskazana w Działaniu 4C Wspólnej Strategii, jako konieczny do realizacji w okresie strategicznym. Działanie 4C, poprzez dwa ww. zadania (4C-1 i 4C-2) realizowane jest wspólnie, w celu wdrażania wysokiej jakości projektów z zakresu edukacji ekologicznej, przede wszystkim o zasięgu ogólnopolskim oraz uruchomieniu stałej współpracy między komórkami NFOŚiGW i wfośigw odpowiedzialnymi za informację i edukację ekologiczną oraz wdrożeniu systemu wymiany informacji.

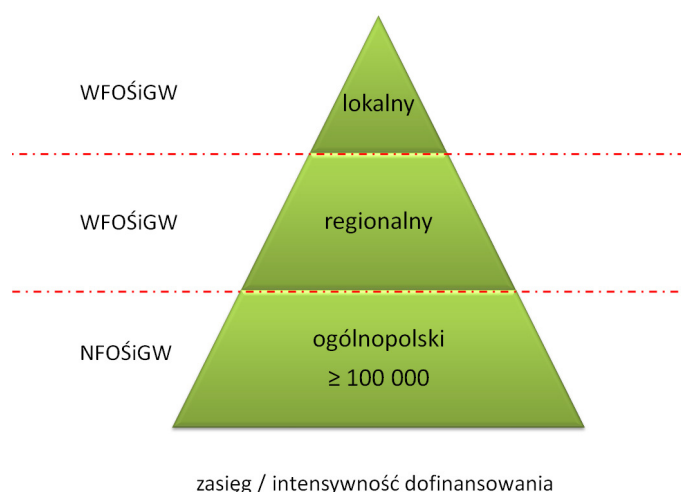
Mając na uwadze systemowe podejście do finansowania oraz charakter Narodowego Funduszu i funduszy wojewódzkich, kierując się zasadą efektywności i komplementarności działań uzgodniono, iż na potrzeby realizacji zarówno Wspólnej Strategii oraz Strategii Edukacji Ekologicznej, w tej dziedzinie nastąpi podział zadań (linia demarkacyjna). Wyeliminuje to ryzyko podwójnego finansowania tych samych przedsięwzięć przez więcej niż jeden fundusz lub tworzenie obszarów nieobjętych finansowaniem przez żaden fundusz.

NFOŚiGW będzie finansował projekty o zasięgu ogólnopolskim, dotyczące zagadnień i problemów występujących na terenie całego kraju. W zakresie projektów o zasięgu regionalnym ograniczone zostanie do finansowania działań informacyjno-promocyjnych w ramach inwestycji o kluczowym znaczeniu, które realizowane są w konkretnym regionie, a ich część inwestycyjna jest finansowana przez NFOŚiGW.

Projekty finansowane przez wfośigw będą dotyczyć problemów środowiskowych istotnych dla danego regionu/województwa lub lokalnych. Projekty finansowane przez wfośigw obejmują zasięgiem dany region.

Projekty finansowane przez wfośigw powinny:

- pogłębiać i wspierać działania edukacyjne w regionie podjęte już na poziomie ogólnopolskim,
- dostarczać wiedzy i informacji związanych z funkcjonowaniem w konkretnych miejscach i regionach,
- towarzyszyć lub wyprzedzać inwestycje infrastrukturalne i inne programy realizowane w regionach.

Typy projektów:

1. Projekty finansowane przez NFOŚiGW

- ogólnopolskie edukacyjne programy i kampanie edukacyjno-informacyjne, w tym realizowane poprzez media,
- ogólnopolskie projekty nastawione na zwiększenie zaangażowania obywateli w aktywną ochronę środowiska, ochronę zasobów środowiska naturalnego i gospodarkę wodną oraz racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- ogólnopolskie projekty wspierające edukację szkolną - dostosowanie treści i metod kształcenia, doskonalenie zawodowe nauczycieli, podniesienie jakości kształcenia, wspieranie powstawania odpowiednich materiałów oraz nowoczesnych narzędzi edukacyjnych,
- projekty edukacyjne, promujące wspólne inicjatywy nakierowane na współpracę i komunikację różnych grup interesariuszy: przedstawicieli pracodawców, organizacji pozarządowych, administracji publicznej, przedstawicieli mediów (platformy internetowe, konferencje, szkolenia),
- projekty podnoszące kwalifikacje i kompetencje wybranych grup zawodowych, których decyzje i działania mają istotny wpływ na ochronę środowiska i zrównoważony rozwój,
- projekty dofinansowujące infrastrukturę edukacyjną parków narodowych,

- projekty związane z promocją nowych, zrównoważonych wzorców konsumpcji,
- działania informacyjno-promocyjne realizowane w ramach istotnych projektów inwestycyjnych, finansowanych przez NFOŚiGW.

2. Projekty finansowane przez wfośigw

- komplementarne do ogólnopolskich edukacyjnych programów i kampanii edukacyjno-informacyjnych regionalne kampanie i/lub działania edukacyjne i promocyjno-informacyjne podnoszące problemy specyficzne dla danego regionu,
- regionalne projekty nastawione na zwiększenie zaangażowania obywateli w aktywną ochronę środowiska,
- regionalne projekty wspierające edukację szkolną - dostosowanie treści i metod kształcenia, doskonalenie zawodowe nauczycieli, podniesienie jakości kształcenia, wspieranie powstawania odpowiednich materiałów oraz nowoczesnych narzędzi edukacyjnych, tzw. „zielone szkoły”,
- projekty edukacyjne jako komponenty projektów infrastrukturalnych realizowanych w danym regionie,
- projekty dofinansowujące infrastrukturę edukacyjną parków krajobrazowych i ośrodków prowadzących edukację ekologiczną,
- działania informacyjno-promocyjne realizowane w ramach istotnych projektów inwestycyjnych, finansowanych przez wfośigw.

5. Monitoring i ewaluacja

Strategii nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać przez cały czas w niezmiennym kształcie. Obecna postać Strategii Edukacji Ekologicznej została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są procesami dynamicznymi.

Osiągnięcie założonych celów w sposób efektywny wymaga systematycznego monitorowania zmian i uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych, ciągłej obserwacji i oceny pozytywnych oraz negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii.

Zarówno monitoring, jak i ewaluacja działań wynikających ze Strategii Edukacji Ekologicznej, odbywać się będzie w oparciu o aktualne dane. Monitoring stanowi czynność ciągłą. Zakłada się, że ewaluacja będzie dokonana minimum dwukrotnie w okresie strategicznym (w połowie i na koniec tego okresu). Dzięki tak uzyskanym informacjom na bieżąco możliwe będzie podejmowanie odpowiednich działań w celu realizacji Strategii, bądź jej aktualizacji (w zależności głównie od wyników badań ewaluacyjnych).

Narzędziem monitoringu będzie odpowiedni dobór wskaźników. Część działań i zadań operacyjnych zaplanowanych i prowadzonych w ramach Strategii Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW, ze względu na specyfikę obszaru *projektów miękkich*, może nie poddawać się klasycznym i łatwym ocenom z pomocą mierników, wskaźników, mierzalnych i porównywalnych efektów. Monitoring realizacji Priorytetu 1 „finansowego” Strategii Edukacji Ekologicznej będzie prowadzony w oparciu o istniejące i systematycznie monitorowane mierniki określone w programie priorytetowym „Edukacja Ekologiczna”, z uwzględnieniem bazy wskaźników budżetu zadaniowego w obszarze edukacji ekologicznej.

6. Aktualizacja

Ze względu na:

- trwający proces przygotowania nowego okresu programowania UE 2014-2020
- wyniki ewaluacji, mogące wywołać konieczność zmiany Strategii

przewiduje się jej aktualizację (w ślad za aktualizacją *Strategii działania NFOŚiGW na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020*), w szczególności w zakresie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju, jak również w samej organizacji działań edukacyjnych prowadzonych przez NFOŚiGW.

Załączniki:

Tabela.1 Zadania i narzędzia wspierające realizację Strategii Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW

PRIORYTET	DZIAŁANIE	NARZĘDZIA REALIZACJI/ ZADANIA	WYKONAWCA (DYSPONENT) ZADANIA	WSKAŹNIK
1. Zapewnienie źródeł finansowania i poprawa efektywności procesu dofinansowania przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej	<p>DZIAŁANIE 1.1.</p> <p>Wdrażanie przez NFOŚiGW projektów krajowych i regionalnych (działania info-promo przy projektach inwestycyjnych) w ramach komponentu edukacja ekologiczna ze środków własnych, PO Liś perspektywy finansowej na lata 2014-2020, LIFE+, NMF</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ujednolicenie procedur naborów, oceny i kryteriów wyboru projektów dla różnych źródeł finansowania • Ujednolicenie sposobu rozliczania projektów dla różnych źródeł finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. edukacji ekologicznej • Komórki ekologiczne w ramach wdrażanych programów priorytetowych oraz realizowanych programów i inicjatyw ze środków zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zgodne z programem priorytetowym
	<p>DZIAŁANIE 1.2.</p> <p>Zapewnienie współfinansowania ze środków NFOŚiGW projektów dofinansowanych ze środków zagranicznych, realizowanych na poziomie NFOŚiGW</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uproszczony wniosek dla naboru na dofinansowanie krajowe • Nabór ciągły dla wniosków na dofinansowanie krajowe • Dofinansowanie krajowe uzależnione od uzyskania dofinansowania z zewnętrznych źródeł zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. edukacji ekologicznej • Komórki ekologiczne w ramach wdrażanych programów priorytetowych oraz realizowanych programów i inicjatyw ze środków zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zgodne z programem priorytetowym • Kwota i stopień wykorzystania alokacji środków zagranicznych • Liczba projektów realizowanych, współfinansowanych środkami krajowymi
	<p>DZIAŁANIE 1.3.</p> <p>Pozyskiwanie dodatkowych, zewnętrznych środków (m.in. w ramach umów bilateralnych, inicjatyw KE) na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa, organizowanie i prowadzenie kampanii edukacyjnych finansowanych z tych środków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stały monitoring możliwości pozyskania dofinansowania dla NFOŚiGW na działania edukacyjno-promocyjne • Budowa zespołu i zapewnienie szkoleń kompetencyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. edukacji ekologicznej • Komórka właściwa ds. promocji 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych • Kwota dofinansowania projektów środkami zewnętrznymi

PRIORYTET	DZIAŁANIE	NARZĘDZIA REALIZACJI/ ZADANIA	WYKONAWCA (DYSPONENT) ZADANIA	WSKAŹNIK
2. Współpraca z wfośigw – realizacja Wspólnej Strategii działania	<p>DZIAŁANIE 2.1.</p> <p>Stała współpraca zespołów odpowiedzialnych za realizację przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej (wymiana doświadczeń, dobrych i złych praktyk, wypracowanie najlepszych rozwiązań dla systemu finansowania ochrony środowiska)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma wymiany informacji, m.in. w zakresie wymiany doświadczeń w zakresie doskonalenia procesów wyborów projektów i tworzenia bazy wiedzy w zakresie najbardziej efektywnych, obiektywnych i transparentnych procedur konkursowych, sposobów i kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie projektów, baz ekspertów oceniających wnioski pod względem merytorycznym • Dbłość o transparentne zasady, kryteria i proces podejmowania decyzji o dofinansowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. edukacji ekologicznej • Komórka właściwa ds. promocji 	<ul style="list-style-type: none"> • TAK/NIE
	<p>DZIAŁANIE 2.2.</p> <p>Udostępnianie środków poszczególnym wfośigw na realizację celów edukacji ekologicznej, biorąc pod uwagę celowość, efektywność przedsięwzięć oraz możliwości finansowe NFOŚiGW</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa programu priorytetowego System³ o działania edukacyjne • Analiza służąca wypracowaniu optymalnej linii demarkacyjnej projektów dofinansowanych przez NFOŚiGW oraz wfośigw – rodzaj - intensywność dofinansowania projektów, zawartość merytoryczna projektów 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. współpracy z regionami • Komórka właściwa ds. edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Wartość środków udostępnionych • Liczba wfośigw uzyskujących środki w ramach udostępnienia • Liczba projektów finansowanych w ramach programu System

³ Program Priorytetowy System – program na rok 2014 dotyczący udostępniania środków NFOŚiGW na działania podejmowane przez wfośigw

PRIORYTET	DZIAŁANIE	NARZĘDZIA REALIZACJI/ ZADANIA	WYKONAWCA (DYSPONENT) ZADANIA	WSKAŹNIK
3. Inicjowanie i prowadzenie szerokich konsultacji dla uzyskania nowoczesnych rozwiązań w zakresie edukacji ekologicznej	<p>DZIAŁANIE 3.1. Stały dialog z partnerami społeczno-gospodarczymi służący rozwojowi szeroko rozumianej edukacji ekologicznej (m.in. konsultacje zamierzeń NFOŚiGW, wypracowanie nowoczesnego podejścia do edukacji ekologicznej, stanowiącego kompromis, nastawiony na realizację celu generalnego strategii, z poszanowaniem stanowisk różnych interesariuszy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultacje zamierzeń i dokumentów strategicznych NFOŚiGW • Forum 3xE • Ankiety zawierające ewaluację procesu obsługi wniosków i umów przez wnioskodawców i beneficjentów • Badania satysfakcji klienta 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd • Wszystkie komórki organizacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba konsultacji
	<p>DZIAŁANIE 3.2. NFOŚiGW jako centrum kompetencji: tworzenie bazy wyników dofinansowanych projektów w celu ich ponownego wykorzystania w działaniach edukacyjnych, bazy dobrych praktyk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Baza danych wszelkich materiałów, publikacji, produktów powstałych w wyniku realizacji dofinansowanych projektów; • Zapewnienie jak najszerszych możliwości korzystania z materiałów i utworów powstałych w trakcie realizacji projektów dla ogółu społeczeństwa na otwartych licencjach • Promowanie projektów dofinansowanych przez NFOŚiGW • Stałe podwyższanie kompetencji pracowników NFOŚiGW (szkolenia i udział w konferencjach) 	<ul style="list-style-type: none"> • Komórka właściwa ds. edukacji ekologicznej • Komórka właściwa ds. promocji • Komórka ds. informatyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Tak/nie • Liczba działań info-promo NFOŚiGW • Liczba szkoleń